

In "Le Carillon" (Oostends "journal quotidien" van weleer) verschenen in het nummer van 15 juli 1909, op de eerste bladzijde, in de rubriek : "Chronique Bruxelloise", de eerste twee strofen van een zgn. Oostends lied ("chanson patriotique Ostendaise"). De journalist die het aanhaalde (en zich X noemde) had het aange troffen in een Brussels tijdschrift dat hij niet noemde.

Ik delf het hier op, niet om zijn literaire waarde maar als een klein folkloristisch-taalkundig document en gun het een beetje commentaar.

Kaai kapoen !

1. Daar gaat de droeve Kaai kapoen
2. al slenteren op zijn houten schoen
3. de kaaien op en neer !
4. Zijn petje draagt hij scheef op 't hoofd,
5. zijn broekske heeft hij opgesloofd
6. en 't "boutje" vraagt niets meer !

7. De visschers lossen hunne sloep.
8. Hij drumt al schuiflen bij de groep
9. en, eer een mensch het ziet,
10. een vischje schoept hij rap en vlug,
11. verbergt het achter zijnen rug,
12. doch hij gebaart van niets.

Hoewel het rijmschema (aab, ccb) een zekere technische kennis suggereert, is het ding niets meer dan een vriendelijk-naïef maar onhandig gerijmel met stoplappen.

In regel 6 is de onbekende verzenschrijver in rijmnood wegens "neer" (r.3). We lezen immers : "'t boutje vraagt niets meer", wat niet waar is want in r.10 gapt hij een visje. In r. 7 en 8 rijmen "sloep" en "groep" wel, maar het klinkt gewrongen want lossende vissers vormen geen groep. Dat "rap en vlug" (r. 10) is een hulpeloze tautologie en rijmt "gelukkig", maar eigenlijk ongelukkig, met "verbergt het achter zijnen rug" (r.11) want daardoor worden de bestolen vissers voor stumperds gehouden. Ook r. 12 is zwak van factuur.

Wat het taalkundig aspect betreft, de atueur - waarschijnlijk wel een Oostende-naar - heeft het stukje hier en daar duidelijk Westvlaams getint, al vertoont het geheel 'n andere kleur. Algemeen Westvlaams zijn : "droef" (= stout, ondeugend, r.1), "drummen" (= dringen, zich door druk een weg banen, r. 8) en "schuifelen" (= fluiten, r. 8); "boutje" (r.6) en "schoept" (r.10) zijn Oostends. In het Westvlaams Idioticon van De Bo komen ze niet voor.

"boutje", gewoonlijk geschreven "boetje", is het diminutief van "boet", "boeten" (= jongen, keral - b.v. 'n kloeke boeten). Cf. Vercouillie, Etymol. Woordenb., R. Desnerck, Oostends Woordenb. en Loquela. Gezelle schrijft echter "boutje" en merkt op : "Ik en hebbe 't woord "boutje" (teOostende) niet anders horen bezigen of 't zij om een jongentje toe te spreken".

"schoepen" (=stelen) wordt, vreemd genoeg, niet vermeld door Vercouillie, maar wel in Loquela en in het Oostends Woordenb. met als nevenvormen : "tsjoeppen" en "tsjiepen".

Anderzijds behoren "kapoen" (r.1), "petje" (r.4) en vooral "doch" (r.12) - helemaal geen Oostends - tot het Algemeen Nederlands. Zodat het woordgebruik in die verzen een mengelmoesje is als gevolg van gebrekkige taalvaardigheid.

Het liedje schijnt nog meer strofen bevat te hebben want X noteerde na de laatste regel : etc.

Kent iemand de rest ?

G. BILLIET

HET "ZELFPORTRET" VAN JAMES ENSOR. EEN GETUIGENIS OMTRENT DE AANKOOP

Vele gesprekken met een groot aantal Vlaamse prominenten die een welgevulde loopbaan achter de rug hadden, werden, na uitzending voor het populaire doch zo "vluchtige" medium dat televisie heet, te boek gesteld in de in brede kringen welbekende serie 'Ten huize van...', samengesteld door wijlen Joos Florquin en door de goede zorgen van het Davidsfonds uitgegeven te Leuven in haar "Keurreeks". Het 18de deel in de reeks, in 1982 aan de openbaarheid prijsgegeven, sluit definitief en onherroepelijk het geheel.

In het interview dat afgenomen werd van Dr. Walther Vanbeselaere, hoofdconservator van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen van 1948 tot 1973, komt een passus voor die de aankoop van het "Zelfportret" van Ensor even aanhaalt, met de perikelen daaromtrent. Dr. W. Vanbeselaere streefde na zijn aanstelling naar systematische aanvulling van de reeds aanwezige collecties van de schilders James Ensor, Henri de Braeckeleer, Jakob Smits en Constant Permeke voor "zijn" museum te Antwerpen.

Toen het schilderij met het "zelfportret" van Ensor, het wereldwijd bekende doek met de behloemde hoed dat thans in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende prijkt, te koop werd aangeboden, waren de musea van Brussel en Antwerpen erop uit om het tot elke prijs te bemachtigen. Geen van beide wou wijken, buigen, laat staan : toegeven. Wij laten verder Dr. W. Vanbeselaere aan het woord : " (...) Ik heb toen het voorstel gedaan aan een derde de kans te geven en wel aan de stad Oostende die door het bombardement van 1940 al haar Ensors verloren had. Zo heeft Oostende, geboortestad van Ensor, één van de allermooiste Ensors in zijn bezit gekregen. Als geboren Westvliming was ik blij met dat gentlemen's agreement !". De beschreven anekdote komt voor het in in de aanhef van dit artikel geciteerd boek op bladzijde 328.

Emiel SMISSAERT

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Het Heemkundig Museum in "De Plate" is gedurende de wintermaanden elke zaterdagvoormiddag geopend van 10 tot 12 u. Toegangsprijs 20 fr. Leden van "De Plate" hebben gratis toegang op vertoon van hun lidkaart 1983.

G.V.